

Examensarbete i omvårdnad, 15 hp

Samtalsgruppers inverkan i den äldres vardag

Malin Frick

Madeleine Hultqvist

Handledare: Johan Berglund

Sjuksköterskeprogrammet, kurs: OM1434

Blekinge Tekniska Högskola, Institutionen för hälsa

Karlskrona December 2014

Inverkan i den äldres vardag

Malin Frick

Madeleine Hultqvist

Sammanfattning

Bakgrund: Att känna social gemenskap är ett mänskligt behov. Studier visar att äldre personer på särskilda boenden upplever ensamhet. Röda Korset anordnar samtalsgrupper på särskilda boenden där meningen är att bryta ensamheten för den äldre personen.

Syfte: Belysa samtalsgrupper på ett särskilt boende och dess inverkan för den äldre personen i dennes vardag med särskilt fokus på det sociala livet.

Metod: Kvalitativ intervjustudie, med innehållsanalys inspirerad av Graneheim och Lundmans (2004) sammanfattning.

Resultat: De tre kategorier som identifierades i intervjuerna var vikten av ett socialt liv, kommunikation och ett avbrott i vardagen. De äldre personer som deltar i samtalsgrupperna upplever att tillfällena med gruppen ger dem gemenskap och positiva känslor av att få delta i en social situation. De upplever dock inte detta tillräckligt då de känner en brist på kommunikation samt brist på social samvaro med andra till vardags.

Slutsats: Samtalsgrupperna gör en positiv inverkan i den äldre personens vardag men är inte tillräckligt för att helt fylla det sociala behov deltagarna har.

Nyckelord: *Gemenskap, Socialisering, kommunikation*

Innehållsförteckning

Inledning	4
Bakgrund	4
<i>Teori om sociala behov</i>	4
<i>Äldre personer och socialt liv</i>	5
<i>Social omsorg</i>	6
Syfte	8
Metod	8
<i>Design</i>	8
<i>Population och Urval</i>	9
<i>Datainsamling</i>	9
<i>Bortfall</i>	11
<i>Analys</i>	11
Tabell 1. Exempel på analysförfarande	12
<i>Etik</i>	13
<i>Förförståelse</i>	13
Resultat	14
<i>Vikten av ett socialt liv</i>	14
<i>Vikten av kommunikation</i>	16
<i>Vikten av ett avbrott i vardagen</i>	17
Diskussion	18
<i>Metoddiskussion</i>	18
<i>Resultatdiskussion</i>	20
<i>Slutsats</i>	22
Självständighet	22
Referenser	24
Bilaga 1 Informationsbrev	26
Bilaga 2 Intervjuguide	27
Bilaga 3, Etiskt godkännande	28

Inledning

En nyligen genomförd studie visar att hela 55 procent äldre personer i åldern 85+ på särskilt boende är ensamma och känner ett socialt utanförskap (Nygqvist, Cattan, Andersson, Forsman och Gustafson, 2013). Andra studier visar att äldre personer i flera fall kan njuta av att vara ensamma (Tornstam, 2005). Enligt 5 kap § 4 i SFS 2001:453 skall socialnämnden värna om att äldre personer skall kunna ha en aktiv och meningsfull tillvaro i gemenskap med andra. Äldre personer upplever att få försök görs till att bryta ensamheten (Andersson, Pettersson och Sidenvall, 2005). Graneheim och Lundman (2009) visar i sin studie att äldre personer känner sig övergivna och osynliga, eftersom många släktingar och vänner hade gått bort.

Ett exempel på interventioner som görs för att motverka ensamhet bland äldre personer är Röda korsets lokala besöksverksamhet i Karlskrona som arrangerar samtalsgrupper på särskilda boenden i kommunen. Frivilliga personer inom Röda korsets besöksverksamhet besöker var 14:e dag ett särskilt boende och samlar ihop äldre personer, boende på boendet, för att samtala och fika tillsammans. Röda korsets övergripande mål med besöksverksamheten är att förhindra och lindra ofrivillig isolering och känsla av utanförskap, det syftar även till att förbättra individens sociala nätverk (Röda Korsets Helårsrapport, 2013). En undersökning gjordes, med intervjuer, för att ta reda på vilken inverkan samtalsgrupperna i besöksform gjorde hos den deltagande äldre, detta för att ta reda på om samtalsgrupper är en tillräcklig intervention.

Bakgrund

Teori om sociala behov

Enligt Henderson (1969) finns det nödvändiga mänskliga behov, vilka innefattar behov av mat, husrum och kläder, kärlek och uppmuntran, samt att känna sig nyttig och att kunna känna ett ömsesidigt beroende i sociala sammanhang. Henderson (1969) menar vidare att all omvårdnad kring en patient skall baseras på dessa grundläggande mänskliga behov.

Henderson (1969) skriver även att det krävs en god fantasi för att hjälpa patienten med de sociala behoven då det gäller att hitta på någon sysselsättning åt patienten som gör att denne blir road och känner sig meningsfull.

Antonowsky (2000) menar att alla människor har ett behov av att vara sociala i grupp med andra människor, och att socialisera sig med andra ses som en viktig del för att uppnå en känsla av delaktighet. Att vara delaktig och känna tillhörighet i en grupp kan öka individens KASAM, vilket innebär känsla av sammanhang (Antonowsky, 2000). Genom att känna begriplighet för tillvaron, förstå vad som skall hända och känna hanterbarhet, kan individen klara av de situationer denne ställs inför. En högre känsla av sammanhang kan infinna sig och individen känner meningsfullhet och får möjlighet att bejaka de delar i livet som denne själv upplever viktiga (a.a.).

Äldre personer och socialt liv

Graneheim och Lundman (2009) visar i sin studie att äldre personer i åldern 85+ upplevde sig ensamma i sin vardag. Anderson et al. (2005) kunde i sin studie visa att äldre personer i åldrarna 69-90 år upplevde att få försök till inverkan gjordes i den sociala vardagen. Denna studie kommer främst att rikta sig mot personer i den ”fjärde åldern”. Enligt Andersson (2008) innebär den ”tredje åldern” den tid då en person slutat arbeta och än så länge klarar sig själv utan stöd av andra. Anderson (2008) menar vidare att den ”fjärde åldern” innebär att en person är beroende av andra för att klara sig eller är mycket kraftlös. I 5 kap 5 § SFS 2001:453 står det att med särskilt boende menas särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre personer som behöver särskilt stöd. Ordet vardag kan enligt Nationalencyklopedin (2014) definieras som det som sker varje dag, eller någonting vanligt. Ordet inverka definieras av Nationalencyklopedin (2014) som en styrande eller förändrande faktor på en viss företeelse eller visst tillstånd.

Enligt Andersson et al., (2005) tycker de äldre på ett särskilt boende att samtalet är den viktigaste aktiviteten. De kom även fram till att äldre personer på ett boende längtar efter att få socialisera sig med andra människor, vilket talar för att den sociala delen på det särskilda boendet var otillräcklig. Släktingar till de äldre personerna upplevde att de äldre var uttråkade, men att de äldre inte krävde fler aktiviteter, även om de längtade efter sociala situationer (a.a.).

Graneheim och Lundman (2009) visade i sin studie att de deltagande äldre personerna kände sig övergivna och osynliga, eftersom många släktingar och vänner hade gått bort. När ingen hälsar på, ringer eller svarar i telefon uppstår en obekväm känsla av att vara åsidosatt (a.a.).

Nyqvist, Cattan, Andersson, Forsman och Gustafson (2013) kom i sin studie fram till att 55 procent av de som bor på särskilt boende upplevde ensamhet ofta eller ibland, jämfört med äldre personer som inte bor på särskilt boende, där 45.2 procent upplevde en känsla av ensamhet. Dickens et al. (2011) skriver att det finns bevis som tyder på att social isolering hos äldre personer kan påverka hälsa och välbefinnande negativt.

Wiklund Gustin och Bergbom (2012) skriver att ensamhet är en del av människans verklighet, som kan både fruktas och önskas. Ensamhet bär en subjektiv känsla med utgångspunkt för individens verklighetstolkning. Exempel på ensamhet kan vara känslor av tomhet, alienation, känslomässig och existentiell isolering som kan uppstå trots närvaro av andra. Ensamhet kan vara ett lidande, där man känner ett utanförskap även i gemenskapen med andra människor. Ur ett globalt perspektiv väntas ensamhet bli ett kommande hälsoproblem. Ensamhetens negativa aspekt dominerar, men att leva i harmoni med sig själv i den önskade ensamheten kan vara en positiv upplevelse. Sinnesro, frid och stillhet är ord som kan förknippas med den önskade ensamheten (a.a.).

Tornstam (2005) beskriver teorin om det positiva åldrandet som kallas för gerotranscendens. Gerotranscendens innebär att synen på det egna jaget, tid, rum, liv och död förändras hos den äldre personen. Detta innebär även att den äldre personen blir mer selektiv i valet av sociala och andra aktiviteter. Vidare menar Tornstam (2005) att intresset för ytliga relationer hos den äldre minskar och behovet av den positiva ensamheten ökar och att ensamheten på så vis kommer i en helt annan dimension för den äldre personen.

Social omsorg

SKL (2009), Sveriges kommuner och landsting, skriver att i Europa varierar utformningen stort på vården av äldre personer, i många länder är det fortfarande familjen som har det övergripande ansvaret för den äldre familjemedlemmen. Eftersom medellivslängden hela tiden ökar kommer äldre personer i framtiden att vara den grupp som har störst behov av vård och omsorg. År 2009 presenterades en rapport av SKL (2009) där det gjorts en jämförelse på kvalitet och effektivitet inom vård av äldre personer. Rapporten belyser även ämnet social omsorg och service. I rapporten syftar social omsorg och service till information, inflytande, aktiviteter, social samvaro, utevistelse och mat. I rapporten SKL gjort används NKI (Nöjd kund index), som är en skala från 0-100, där 100 betyder största möjliga brukarnöjdhet. Social samvaro och sociala aktiviteter är det område som deltagare inom särskilt boende är

minst nöjda med, vilket visade ett resultat på 52 enligt NKI (SKL, 2009). Av 290 svarande kommuner visade 142 på ett NKI mellan 48-57 gällande möjligheten att få göra sådant som upplevs som trivsel, pratstund med personal, få hjälp av personalen att komma ut när de vill samt de aktiviteter som erbjuds i deras boende (SKL, 2009).

I socialtjänstlagen står det att socialnämnden skall verka för att äldre personer skall få en möjlighet att ha en aktiv och meningsfull tillvaro, i gemenskap med andra (5 kap 4 § SFS 2001:453). Enligt SFS 2001:453 3 kap 6 § skall socialnämnden underlätta för den enskilde att ha kontakt med andra, genom exempelvis sociala insatser. Enligt SKL (2009) ingår de sociala insatserna i den personliga omvårdnaden, och skall alltså ordnas så att individens behov tillgodoses. Personcentrerad omvårdnad ingår i sjuksköterskans kärnkompetenser (Leksell & Lepp, 2013). McCormack (2004) menar att det i personcentrerad omvårdnad ingår fyra begrepp, två av dessa är att vara i relation och att vara i en social värld.

En rapport från Statens offentliga utredningar, SOU (2008) visar att det sällan tas hänsyn till individens sociala behov som samhörighet, uppskattning och att trygghet har låg prioritering när det gäller att bevilja en individ plats på ett särskilt boende. Vidare beskriver SOU (2008) att det på mindre enheter är svårt att anpassa aktiviteter efter alla, personalen får försöka att hitta aktiviteter som alla kan vara med på.

Hall, Opio, Dodd, Higginson (2011) fann genom att bedöma Quality of life (QoL) hos äldre personer i särskilt boende att de äldre personerna många gånger inte deltog i sociala aktiviteter, grupper eller sammankomster främst för att de har fysiska begränsningar samt svårigheter att förstå instruktioner. Hall et al. (2011) menar vidare att fritidsaktiviteter, familj, relationer och socialt liv var de viktigaste fynden för att uppnå livskvalitet hos äldre personer på särskilt boende.

För att de äldre som har fysiska begränsningar ska ha möjligheter att delta i sociala sammanhang finns det i Karlskrona kommun ett mobilt team. Detta team har i uppgift att öka möjligheten till socialisering samt besöka särskilda boenden där det inte redan finns någon träffpunkt. Ofta utformas träffarna enligt deltagarnas önskemål exempel på aktiviteter kan vara läsning, samtal, spel och film. Den mobila träffpunkten erbjuder aktiviteter och gemenskap, samt en hjälp för personalen i omvårdnadsboenden (Karlskrona kommun, 2014).

En annan intervention för att bryta social isolering i Karlskrona kommun är ett samarbete med Röda Korset, som besöker de äldre i hemmet och på särskilt boende. Röda korsets övergripande mål för besöksverksamheten är att förhindra och lindra ofrivillig isolering och känsla av utanförskap, det syftar även till att förbättra individens sociala nätverk. Röda Korset anordnar någonting de kallar för läskraft, vilket innebär att en frivillig från Röda Korset kommer och läser för äldre med kognitiv svikt på särskilda boenden (Röda Korsets Helårsrapport, 2013). På vissa särskilda boenden i Karlskrona kommun arrangerar Röda Korset med hjälp av sina frivilliga samtalsgrupper för äldre personer en gång varannan vecka. Röda korsets frivilliga ska ge medmänskligt stöd, visa solidaritet och omtanke till medmänniskor och tillföra ökad livskvalitet. Det huvudsakliga i dessa möten är den sociala gemenskapen. Vissa gånger kan det innebära bestämda aktiviteter, högläsning, spel eller bingo, ibland blir det bara en pratstund. Kaffe och kaka serveras vid varje träff. Träffarna sker på det särskilda boende de äldre personerna bor på, i ett avskilt rum där det kan pratats ostört (Röda Korsets Helårsrapport, 2013).

Syfte

Belysa samtalsgrupper på ett särskilt boende och dess inverkan för den äldre personen i dennes vardag med särskilt fokus på det sociala livet.

Metod

Design

För att studera individernas upplevelse av fenomenet samtalsgrupper användes en kvalitativ design. Enligt Danielsson (2012) är intervjuer en lämplig metod för datainsamling för att få förståelse för fenomen eller situationer. Intervjuerna som gjordes var semistrukturerade, vilket enligt Danielsson (2012) innebär intervjuer med öppna frågor som nödvändigtvis inte behöver ställas i samma ordning. Intervjuer gjordes med syftet att kunna få en förståelse för hur de deltagande personerna upplevde samtalsgrupperna. Enligt Olsson och Sörensen (2011) är målet med intervjuer att få nyanserade beskrivningar av den intervjuades livsvärld, de menar vidare att livsvärld innebär en människas inre värld och hur denne ser och uppfattar världen runt sig. Enligt Billhult och Henricsson (2012) är avsikten med den kvalitativa

forskningen att den görs i den naturliga miljö fenomenet befinner sig i och det finns inte heller något som är rätt eller fel i en erfarenhet.

Population och Urval

Den population som var avsedd att intervjuas var de äldre personer som deltog i gruppträffarna med Röda Korset, sammanlagt var det sju personer som deltog i gruppträffarna. Personerna som deltog i gruppträffarna bodde på det särskilda boendet där gruppträffarna ägde rum. I fortsättningen av detta arbete kommer begreppen äldre personer och deltagare att användas synonymt. Enligt Patel och Davidsson (2011) är populationen den avgränsande gruppen som individerna ingår i.

Studien genomfördes på ett särskilt boende för äldre i Karlskrona kommun. Det strategiska urvalet gjordes med hänsyn till att kunna svara på syftet. Patel och Davidson (2011) skriver att inklusionskriterier innebär att personerna som blir intervjuade måste falla under vissa kriterier för att vara med i studien. För att kunna inkluderas som deltagare behövde personen ha förmåga att förmedla sig, vara boende på ett särskilt boende för äldre samt besöka träffarna som anordnades av Röda Korset, minst tre gånger. Inga deltagare exkluderades eftersom alla föll in under befintliga inklusionkriterier men även eftersom det kunde upplevas som kränkande för personen eller att personen känner sig mindre värdefull.

Datainsamling

En första kontakt togs med chefen för besöksverksamheten på Röda Korset under våren 2014, som gav ett muntligt godkännande från Röda Korsets sida. Chefen för besöksverksamheten gav information om tystnadsplikten som gällde då det samarbetades med Röda Korset, och hade informerat områdeschefen för det särskilda boendet om studien. Ett besök gjordes sedan under ett möte med samtalsgruppen för att få en uppfattning om hur mötena gick till. Under mötet informerades deltagarna muntligt om att det fanns intresse av att studera gruppträffarna och hur de upplevdes av deltagarna. Deltagarna informerades om möjligheten att delta i en kommande intervjustudie, samt att deltagandet var frivilligt och att intervjuerna skulle behandlas konfidentiellt.

Under hösten 2014 togs det telefonkontakt med områdeschefen för det särskilda boendet som gav ett muntligt godkännande för studien. En deltagande observation gjordes med grupperna och ytterligare information gavs om planerna för studien. Deltagande observationer kan enligt

Patel och Davidsson (2011) vara en bra metod för författaren att förbereda sig och utveckla underlag för den kommande intervjustudien. Två veckor senare deltog det på ett nytt möte, i samband med detta möte gjordes intervjuerna. Ett informationsbrev tilldelades deltagaren precis innan intervjun (Bilaga 1.). Brevet lästes högt tillsammans med deltagaren, detta för att minska risken för missförstånd eller felläsning. Efter att informationsbrevet lästs upp ville deltagarna fortfarande medverka i studien. Patel & Davidsson (2011) skriver att deltagaren måste få ta del av informationen ifall intervjun skall vara anonym eller konfidentiell.

Deltagarna i Röda korsets besöksverksamhet i gruppform intervjuades vid två olika tillfällen. Första intervjun med varje deltagare gjordes under eller efter ett gruppmöte, detta för att försöka fånga upp de känslor varje deltagare kände vid de tillfällen de träffade gruppen. Informant och intervjuare gick ut till ett annat rum för att tala enskilt. En andra intervju gjordes en vecka efter den första intervjun för att stärka resultatet då det togs hänsyn till varje deltagares ork att samtala samt för att få en förståelse för vad besöksverksamheten i gruppform gjorde för inverkan i den äldre personens vardag i ett längre perspektiv. Då författarna saknade erfarenhet inom området deltog de båda vid intervjuerna, en ställde frågor och den andre svarade för inspelningen av intervjun.

En intervjuguide användes som stöd under intervjun (Bilaga 2). Två öppna frågor användes som stöd under intervjun. Den första frågan handlade om deltagarens sociala kontakter och aktiviteter för att få en uppfattning av hur den enskilde deltagaren upplevde sin sociala vardag. Den andra frågan handlade om vad gruppträffarna betydde för deltagaren och vilken inverkan de gjorde på denne. För att få en djupare beskrivning kunde det ställas kompletterande frågor som till exempel; "hur menar du?", "på vilket sätt?", "kan du utveckla?" eller "vad känner du?". Ett annat sätt för att säkerställa vad deltagaren menat var att göra en kort sammanfattning av det deltagaren sagt och sedan frågat om det var på det vis deltagaren menade. Intervjuerna genomfördes avskilt på det särskilda boendet deltagaren bodde på. I samband med att intervjun startades fick varje deltagare ge ett muntligt medgivande till att intervjun genomfördes och spelades in. För att spela in intervjuerna användes en diktafon. Vid andra intervjutillfället användes samma intervjuguide som vid första tillfället.

Bortfall

Alla gruppdeltagare som ville delta i studien kunde delta, en deltagare valde att inte vara med i första intervjun, och tillfrågades inte heller i andra intervjusekvensen. Vid andra intervjusekvensen valde en av de sex deltagarna att inte delta.

Analys

Den metodologiska ansatsen var induktiv med manifest innehållsanalys med latent inslag och är inspirerad av Graneheim och Lundman (2004). Graneheim och Lundman (2004) menar i sin sammanställning av en metod med ursprung av Krippendorff (1980) att manifest innehållsanalys innebär att analysen beskriver det synliga och det uppenbara i texten, medan den latent innehållsanalys innebär att gå djupare och se den underliggande meningen i texten. Graneheim och Lundman (2004) menar vidare att de båda innebär en tolkning av texten men att de varierar i djup och nivå av abstrahering av texten. Abstrahering innebär skapandet av koder, kategorier och teman på olika nivåer enligt Graneheim & Lundman (2004). Den analysenhet som analyserades är de intervjuer som utfördes, spelades in och transkriberades. Graneheim och Lundman (2004) framhäver att en analysenhet bör vara stor nog för att kunna ses som en helhet samt liten nog för att kunna ses i sitt sammanhang under analysprocessen.

Båda författarna läste alla intervjuer tre gånger. Meningsenheter som svarade på syftet valdes ut. För att säkerställa att meningsenheterna svarade på syftet fanns syftet tillgängligt under tiden då meningsenheterna togs ut. Sedan jämfördes meningsenheterna för att se om det tänkts lika kring vilka meningsenheter som svarade på syftet. Sedan diskuterades det kring vilka meningsenheter som var relevanta för studiens syfte. Det avsattes lång tid till diskussionen kring meningsenheterna tills enighet rådde hos författarna.

Meningsenheterna kondenserades. Det kondenserades var för sig och kondenseringarna blev sedan jämförda för att bli diskuterade kring om kärnan i texten behölls, vilket enligt Graneheim och Lundman (2004) innebär att budskapet i texten bevaras. Graneheim och Lundman (2004) menar att kondensering är en process där texten kortas ned men kärnan av dess innebörd bevaras. Efter kondenseringen abstraherades de kondenserade meningsenheterna till koder. Kodningen gjordes gemensamt. Enligt Graneheim och Lundman (2004) är en kod som en etikett på en meningsenhet. Att sätta etiketter med hjälp av en kod på en kondenserad meningsenhet gör att data kan ses på ett nytt och annorlunda sätt (a.a.).

Koderna delades in i kategorier. Graneheim och Lundman (2004) framhäver att det är skapandet av kategorin som kännetecknar kvalitativ innehållsanalys. Graneheim och Lundman (2004) menar vidare att en kategori huvudsakligen är en beskrivning av innehållet och även kan ses som ett uttryck av det manifesta innehållet i en text. En kategori svarar enligt Graneheim och Lundman (2004) på frågan ”vad?”. När analysen upplevdes som färdigställd gjordes analysförfarandet ytterligare en gång och en ny process som innefattade att se över meningsenheterna koderna och för att se att kärnan av betydelse bevarades. Efter denna process såg några kategorier annorlunda ut.

Tabell 1. Exempel på analysförfarande

Meningsenhet	Kondenserad meningsenhet	Kod	Kategori
Det är upplysande på det sättet att få kontakt med de som är här	att få kontakt med andra är upplysande	<i>Mötas</i>	Vikten av socialt liv
Särskilt när det kommer nya, att få massa nya kompisar	När det kommer nya blir det nya kompisar	<i>Nya vänner</i>	
Jag tycker att det är bra att man får träffas och prata lite, lära känna varandra	bra att få träffas och prata, lära känna varandra	<i>Mötas</i>	
Det är toppen, då kanske man kan lära känna någon som sitter på rummet... som man inte träffat innan...	lära känna någon som man inte träffat innan	<i>Nya vänner</i>	
Du nämnde innan, tror du att de andras vardag blir lite rikare när de är med i er herrgrupp? Jaa.. Så till vida att de introduceras med de andra vårdtagarna här...	Introduceras med andra ger en rikare vardag	<i>Mötas</i>	

Etik

Enligt de rekommendationer som funnits att gå till väga kring det etiska perspektivet på studien från Blekinge Tekniska Högskola har en etisk egengranskning gjorts. En av punkterna i den etiska egengranskningen innefattade frivilligheten att delta i studien. Enligt egengranskningen kunde frivilligheten ifrågasättas om deltagaren bland annat levde med kognitiv svikt. Eftersom att det inte gick att ta reda på om deltagarna levde med kognitiv svikt blev svaret om frivilligheten tveksamt. Informationsbrev och projektplan skickades därför till Etikkommittén Sydost (dnr. EPK241-2014) (Bilaga 3.) för ett godkännande samt synpunkter på det skrivna informationsbrevet. Etikkommitténs Sydosts synpunkter ledde till en revidering av informationsbrevet. Kommittén ansåg att det inte fanns några etiska hinder, studien kunde genomföras. Intervjuerna numrerades för att kunna hålla materialet konfidentiellt. Enligt Patel & Davidson (2011) är det viktigt att informera deltagaren om att intervjuerna är konfidentiella och kommer att förbli sådana. Att numrera en intervju gör att endast intervjuaren vet vem som svarat (a.a.).

Förförståelse

De båda författarna läste vid studiens process termin fem på sjuksköterskeutbildningen. Under termin ett och två hade de praktik på särskilda boenden för äldre inom kommunen, de upplevde då att den sociala aktivitetsnivån var låg för de äldre på särskilda boenden. Madeleine arbetade med äldre inom kommunen i nio år och upplevde även då den sociala aktiveringen för äldre som otillräcklig. Det kan vara viktigt att författarna under projektets gång inte låter deras förförståelse förblinda dem att se eventuella motsägelser till deras förförståelse. De var även medvetna om att ensamhet kan ses ur olika perspektiv och inte alltid är negativt. De båda författarna hade ett genuint intresse för äldre och de äldres välmående och hälsa. De hade båda upplevt att vara anhörig till en äldre och upplevt att det då inte fanns mycket sociala aktiviteter och insatser för denne.

Resultat

Resultatet sammanställdes till tre kategorier, vilka benämndes som ”vikten av socialt liv”, ”vikten av kommunikation” samt ”vikten av ett avbrott i vardagen”.

Vikten av ett socialt liv

Att delta i en social aktivitet, som i detta fall var en samtalsgrupp ansågs meningsfullt, då det kunde få deltagaren att känna uppskattning och att få vara en del i ett socialt umgänge. Några deltagare i studien uttryckte att de tyckte om att få chansen att lära känna de andra som bodde på boendet, samt att få nya vänner. Det verkade inte som att de boende tyckte de träffade varandra tillräckligt mycket. Gruppen var alltså en möjlighet till att få träffa sina grannar.

*Det är toppen, då kanske man kan lära känna någon som sitter på rummet...
som man inte träffat innan...*

Att lära känna varandra och få nya vänner var en väsentlig del av mötet. En annan deltagare uttryckte sig att det var upplysande att få kontakt med de andra som bodde på boendet. Någon uttryckte att det var roligt när det kom någon utifrån, som inte bodde eller arbetade på boendet.

Träffarna var betydelsefulla, de flesta deltagarna ville ha mer aktiviteter, men det spelade inte någon roll om det var just dessa träffar eller någon annan aktivitet. Flera deltagare uppgav att

de kände saknad av social samvaro, och att de inte träffade de andra deltagarna tillräckligt ofta.

Det kunde varit mer...

Flera upplevde att det inte var tillräckligt med aktiviteter, de tyckte att träffarna med gruppen var bra, men att de gärna sågs oftare och även hittade på annat. Träffarna sågs som en trevlig stund och en negativ aspekt skulle kunna vara att träffarna sågs som bättre än inget alls, deltagarna upplevde träffarna som ”trevligt och bra”, vilket kan ge uppfattningen av att deltagarna upplevde träffarna ytliga utan djupare påverkan.

Eftersom här är lite sysselsättning så fyller de en stor plats här...

Någon deltagare uttryckte att det var bra att man hade någonstans att gå, det kan av detta uppfattas som att deltagarna inte hade något annat att göra och att träffarna därför var meningsfulla.

Det är mycket bättre än att lyssna på sig själv... som vanligt...

Att få lyssna på någon annan än sig själv, som vanligt, var något en av deltagarna nämnde, detta kan ge ett intryck av att det spenderades mycket tid ensam och att den stund deltagaren fick med gruppen var uppskattad. Flera deltagare uppgav att de ibland kände sig ensamma. Ensamhetens negativa aspekt verkade dominera, dock uppgav flera att ensamhet kunde upplevas som positivt ibland.

Deltagarna upplevde längtan inför träffarna, genom att de såg fram mot det. Att känna glädje och gemenskap genomsyrade många meningsenheter, då deltagarna framförde att det var en aktivitet som var givande, genom att ge gemenskap, samt att de gärna följde med på träffarna som arrangerades. Att träffarna hade en hög prioritet tillkännagavs genom att deltagarna poängterade att de inte ville missa träffar, samt att de ansågs viktiga.

Någon intresserar sig...

Att någon intresserade sig för personen, vad just denne ville delge under träffen upplevdes som en positiv känsla. En deltagare upplevde lättsamhet efteråt.

Jaa... Det är trevligt att dricka en kopp kaffe och prata lite...

Att dricka kaffe och äta kaka gemensamt var en positiv del av träffarna, detta var ett återkommande budskap under många intervjuer. Genomgående för de allra flesta deltagarna så nämndes orden kaffe och kaka, samt att få dricka kaffe gemensamt med andra under en konversation.

Och kaffestunden efteråt såklart...

Att kaffe skall vara en del i träffarna är viktigt, de flesta såg det som trevligt och uppskattade det.

Vikten av kommunikation

Deltagarna tyckte att träffarna var ett bra tillfälle att få prata på. Det var lättare att prata med varandra när det kom någon utifrån. Det upplevdes av deltagarna som att det pratades mycket under träffarna, och detta var mycket positivt. Det framgick att deltagarna tyckte att det inte var samtalsämnet som var det viktiga utan att bara få prata. Det verkade också vara positivt på så vis att det uppkom nya ämnen att tala om.

Och sen så får man ju något annat att prata om... nya ämnen...

Så det tycker jag är bra...

En annan väsentlig del av träffarna och dialogen var att höra på andra. Deltagarna behövde inte gå dit och känna att de var tvungna att hålla ett samtal, de kunde gå dit och bara lyssna på de andra som pratade.

*Det är många duktiga personer som sitter runt omkring en och berättar historier,
det tycker jag om...*

Det framgick även att det fanns ett intresse för de andra deltagarnas berättelser, och att det var roligt att höra hur de andra deltagarna hade det. Det framgick att flera deltagare uppskattade att endast få delta i ett socialt sammanhang och att det inte var nödvändigt att få prata, det kunde vara nog så bra att bara få sitta och lyssna på när andra pratade.

Det är trevligt är det... och så roligt att höra hur andra har det ... tycker jag är skoj...

Genom deltagandet i träffarna gavs möjlighet att tala fritt, utan att riskera att trampa personal på tårna, en deltagare berättade om att risken var stor att trampa personal på tårna, det var inget som önskades göras. Att få samtala fritt i en grupp var viktigt. Det uppfattades som en väsentlig del att kunna säga vad man tycker utan att vara rädd att någon blev ledsen. Att få framföra sin åsikt, när andra lyssnar och visar ett intresse för vad individen säger uppfattades som viktigt.

... framföra åsikter som är obekväma annars... utan här om man säger någonting så trampar man så lätt personalen på tårna... och där i gruppen... där är det inte så lätt att trampa någon på tårna...

Vikten av ett avbrott i vardagen

En av träffarnas delar var att de utgjorde ett avbrott i vardagen. Att det var någonting annat än det gamla vanliga som hände i vardagen verkade upplevas som positivt av de deltagande.

Jag tycker det är ett avbrott i det gamla vanliga, sen har de alltid något nytt att berätta och det är nya impulser... så jag tycker det är väldigt bra...

Att göra något annat än det vanliga, och att få prata om något annat verkade vara en positiv konsekvens av träffarna för deltagarna.

Diskussion

Metoddiskussion

Den mest lämpliga metoden för att ta reda på syftet ansågs vara en empirisk studie med en kvalitativ ansats. Enligt Patel och Davidsson (2011) är intervjuer den metod som bäst kan beskriva en persons upplevelse av ett fenomen. En litteraturstudie hade inte erbjudit det material som skulle behövas för att svara på syftet, inte heller enkätfrågor, då det inte skulle gett möjlighet att ställa följdfrågor eller några djupare svar om personens upplevelser. Med öppna frågor fick deltagaren möjlighet att ge uttryck för sina egna upplevelser och känslor.

Eftersom studiens syfte var att ta reda på om samtalsgrupper gjorde inverkan i den äldre personens vardag tycktes det vara mest relevant att göra intervjuer med de äldre personer som deltog i samtalsgrupper. Att intervju personal på boendet eller ledare av samtalsgrupper hade inte gett deltagarnas egna upplevelser och tankar. Anledningen till att det valdes att intervju deltagare med förmåga att förmedla sig var att det skulle kunna upplevas kränkande att undersöka deltagarnas kognitiva förmåga. I särskilt boende är kognitiv nedsättning vanligt förekommande, hela 83 %, men de flesta lever med en mild till måttlig kognitiv nedsättning (Swedish National study of Aging and Care, 2014). De äldre personer som deltog i samtalsgruppen som skulle undersökas upplevdes kunna kommunicera och ha förståelse för syftet med studien. Kvaliteten på resultatet hade kunnat ifrågasättas om deltagarnas förståelse eller förmåga att kommunicera hade varit nedsatt.

De besök som gjordes hos grupperna innan intervjuerna genomfördes gjorde att deltagarna fick förtroende för författarna och därmed upplevdes trygga med att svara på frågorna under intervjun. Det upplevdes att deltagarna skulle känt sig trygga med att uttrycka även negativa aspekter med grupperna. Det fanns en medvetenhet om att sättet att formulera frågorna kunde vara avgörande för de svar de fick. Eftersom att författarna var oerfarna med att göra en intervjustudie förekom det att ledande frågor ställdes, dessa undveks i resultatet då det skulle kunna leda till sämre kvalitet på studien.

Anledningen till att en intervjuguide användes till stöd under intervjuerna var att det önskades utvecklande svar. Enligt Patel och Davidsson (2011) kan det räcka med att ha teman, uppställda eller bestämda frågeområden, som intervjuaren håller sig till under intervjun.

Ett andra intervjutillfälle gjordes för att se den långvarande effekten av träffarna. Patel och Davidsson (2011) skriver att om forskaren gör upprepade intervjuer med personerna kan det leda till att de ändrar uppfattning om fenomenet men en andra intervju kan även tillföra ett annat djup till den tidigare intervjun. Den andra intervjun gjordes för att stärka resultatet och reliabiliteten. Det önskades ett större djup kring fenomenet.

Att intervjuerna genomfördes i det särskilda boendet ansågs som en fördel då "hemmiljön" kan ses som trygg och bekväm för personen, detta gör i sin tur att personen känner sig trygg med att svara precis hur denne känner och upplever, vilket var målet med intervjuerna. Om intervjuerna hade gjorts i annan miljö skulle det möjligtvis kunnat påverka svaren.

Vid de två tillfällen då deltagare inte ville delta i studien blev inte deltagaren frågad varför denne avstod att delta då det kan upplevas tvingande eller påtryckande. Deltagaren blev inte heller frågad vid något annat tillfälle då även detta skulle kunna upplevas som tvingande eller påtryckande. Det hade varit till studiens fördel att alla deltagare deltog, bortfallet kan göra analysmaterialet tunnare än planerat, men det befintliga materialet uppfattas ändå vara tillräckligt stort för en kvalitativ analys.

En sammanfattning av kvalitativ innehållsanalys av Graneheim och Lundman (2004) användes som inspiration då den var lätt att förstå och tillämpa till studien. Hela analysförfarandet gjordes under långa diskussioner samt granskning av varandras arbete för att undvika att något budskap skulle försvinna ur resultatet. Det valdes att utesluta subkategorier då de ansåg att det kunde försvåra resultatet och för att göras det så tydligt som möjligt. Eftersom att författarna inte upplevde sig vara tillräckligt kvalificerade eller ha tillräckligt med tid gjordes ingen latent innehållsanalys i form av teman då en underliggande mening tas fram ur texten.

Ur ett etiskt perspektiv gällande det konfidentiella anses det att det bör vara svårt att identifiera vilka deltagarna är och vem som sagt vad, då det finns samtalsgrupper anordnade av Röda Korset på flera särskilda boenden i kommunen samt att deltagarnas kön inte benämns. Ur ytterligare ett etiskt perspektiv kunde frivilligheten till deltagandet reflekteras över då deltagarna i gruppen skulle kunna känt sig tvungna att delta då de blev tillfrågade i samband med att samtalsgruppen ägt rum. Deltagarnas behovsposition kan tas i akt då det

ställs förfrågningar om deltagande i en studie. Det undveks eventuella tvångskänslor genom att upprepade gånger förklara att deltagandet var helt frivilligt och konfidentiellt. Det upplevdes inte att någon deltagare kände tvång inför intervjun, det upplevdes istället att deltagarna var glada över att få delta och prata med någon som ville lyssna. Resultatet kan även ha påverkats av denna behovsposition och deltagarna kan ha svarat det de trodde att de var förväntade att svara, alltså endast om de positiva delarna om grupperna. Det upplevdes att deltagarna kände sig trygga att yttra sig om både positiva och negativa aspekter med grupperna, och att deltagarna var medvetna om att materialet blev konfidentiellt.

Vad gäller förförståelsen kan upplevelserna av att äldre personer på särskilda boenden har för lite aktiviteter utgöra en risk för påverkan av resultatet. För att undvika att påverka resultatet har det strävats efter att arbeta med ett öppet sinne och om det behövts påmint varandra om förförståelsens betydelse. Det upplevs att sjuksköterskeutbildningen hjälpt att inte tillämpa förförståelse då det under utbildningen arbetats mycket med personcentrering, som innefattar alla människors olika behov och livsvärld. Det finns en medvetenhet kring att ålderskillnaden mellan författare och deltagare kan utgöra en skillnad i upplevelsen av verkligheten. Då medvetenheten funnits kring denna risk tycks det inte att resultatet påverkats av detta. En annan del som kunde påverka förförståelsen var besöken hos grupperna innan intervjuerna. Det upplevdes att deltagarna hade en trevlig stund med gruppen och upplevde det som ett mycket positivt tillfälle. Det strävades därför efter noggrannhet med att hålla ett öppet sinne för även negativa aspekter av samtalsgrupperna.

Resultatdiskussion

De tre kategorierna vikten av ett socialt liv, vikten av kommunikation samt vikten av ett avbrott i vardagen belyser tillsammans vilken inverkan samtalsgrupperna gör i den äldre personens vardag. Kategorin "vikten av ett socialt liv" beskriver att det är viktigt att delta i sociala aktiviteter, vilket kan få deltagaren att känna gemenskap och delaktighet. Resultatet på denna studie visar att äldre personer på särskilt boende upplever den sociala gemenskapen som bristfällig. "Vikten av kommunikation" kan belysa hur viktigt det är för deltagarna att samtala och lyssna på andra. Att träffas och samtala är det viktiga, inte vad som sker under träffarna. Att lyssna till andras tankar och åsikter, samt att få framföra sina egna är relevant. Den tredje kategorin "ett avbrott i vardagen" innebär att deltagarna upplevde det positivt att det hände någon annat än just "det gamla vanliga". Det kan uppfattas att den inverkan samtalsgrupperna gör i deltagarnas vardag är att de får ett mindre ensamt liv på ett positivt

sätt, får chansen att kommunicera med andra och ett avbrott i vardagen. Om inte träffarna funnits hade deltagarna fått färre möjligheter till att få delta i sociala situationer.

Att delta i en samtalsgrupp skulle kunna stärka personens möjlighet till delaktighet och gemenskap med andra boende på boendet. Hendersson (1969) menar att för att patienten skall få sina sociala behov tillfredsställda behöver sjuksköterskan hitta en aktivitet som får patienten att känna sig meningsfull. Tidigare forskning av Andersson et al. (2005) visar att de äldre längtar efter att få socialisera sig med andra. Dessa träffar innebär en social situation med andra och skulle kunna tillfredsställa en längtan efter socialisering med andra.

Ett resultat som kan förvåna är att de äldre personerna inte direkt vill ha fler aktiviteter, utan det är den sociala situationen som de saknar. Resultatet kan även styrkas av Anderson et al. (2005) som kom fram till att släktingar till de äldre personerna upplevde att de äldre var uttråkade och längtade efter sociala situationer men att de inte krävde fler aktiviteter. Resultatet av denna studie är alltså inte avvikande från resultaten från tidigare studier, även om vissa av deltagarna uttryckte att de skulle vilja ha fler aktiviteter. Henderson (1969) beskriver i sin teori att känna ömsesidigt beroende i sociala sammanhang är ett mänskligt behov. Hendersons teori styrker motivet till studier som denna behöver göras, då social gemenskap är ett mänskligt behov som inte verkar tillfredsställas tillräckligt på särskilda boenden. Deltagarna i studien kände sig ibland ensamma på ett negativt sätt och önskade mer sociala situationer.

Nya funderingar och frågor som uppkommit är om och eventuellt varför inte det mänskliga behovet av social gemenskap som Henderson beskrivit i sin teori blir tillfredsställt på särskilda boenden för äldre personer i Sverige. Tidigare forskning visar att 55 % av de äldre personerna på särskilda boenden känner sig ensamma (Nyqvist et al. 2013). Det anses relevant med nya studier kring varför den sociala situationen för äldre personer på särskilda boenden ser ut som den gör och hur detta kan motverkas på bästa sätt.

Resultatet skulle kunna påverka omvårdnaden till att fokusera på den sociala situationen istället för aktiviteten, att mer fokus kan läggas på att samtala med de äldre personerna. En sjuksköterska som möter äldre personer i deras vardag bör vara medveten om vikten av att även se de sociala delarna i vardagen hos den äldre samt möjligheten till delaktighet och gemenskap med andra, och om det kan det göras bättre på något sätt. Då en individ med

högre KASAM skulle kunna hantera svårigheter eller vissa sjukdomstillstånd bättre, skulle social gemenskap och delaktighet med andra kunna vara en del i omvårdnaden kring sjuka äldre personer, eller också kunna bidra till friskare och lyckligare äldre personer. McCormack (2004) menar att det i personcentrerad omvårdnad ingår fyra begrepp, två av dessa är att vara i relation och att vara i en social värld. Genom att vara medveten om dessa två begrepp skulle sjuksköterskan kunna arbeta personcentrerat och stärka den äldre personens upplevelse av social gemenskap.

Omvårdnaden består inte endast av att ge omvårdnad kring hygien och mat, utan även ge omvårdnad i form av att fylla de mänskliga behoven, som sociala behov (Henderson, 1969). I 5 kap 4 § SFS 2001:453 står det att socialnämnden skall värna om att den äldre personen skall ha en meningsfull tillvaro i gemenskap med andra. Ett försök till att uppfylla detta görs av Röda Korsets samtalsgrupper för äldre personer på särskilda boenden.

Slutsats

Gruppträffarna är viktiga, de äldre personerna har inte så mycket annat att göra. Röda Korsets gruppträffar är ett bra tillskott i vardagen hos äldre personer på särskilt boende. Frivilliga från Röda Korset kommer utifrån och lyssnar på deltagarna och låter alla samtala om ämnen som de vill. Att det inte är tillräckligt med aktiviteter på särskilda boenden är inget nytt, men här lyfts särskilt fram att det är möjligheten att kommunicera med andra som saknas.

Studiens resultat visar att samtalsgrupperna gör en positiv inverkan i den äldre personens vardag, men att det inte är riktigt tillräckligt och att det önskas mer sociala tillfällen bland äldre personer. Att dessa träffar har en positiv inverkan står klart, och att det är en möjlighet till att bryta det vardagliga på det särskilda boendet, samt att det skulle kunna ge en ökad KASAM, därför att den äldre personen får möjlighet till att vara delaktig och känna sig meningsfull och känna gemenskap med andra.

Självständighet

Under skrivandet av bakgrund turades Malin och Madeleine om att skriva på datorn, allt i examensarbetet, varje ord har diskuterats Malin och Madeleine emellan. Intervjuerna gjordes av både Madeleine och Malin, Madeleine ställde frågor och Malin svarade för inspelningsutrustningen. Intervjuguiden skrevs gemensamt av de båda. Transkriberingen

gjordes var för sig, meningsenheter plockades ut av både Madeleine och Malin för att sedan diskuteras. Kodning och kategorisering gjordes gemensamt av både Madeleine och Malin. Malin ansvarade för skrivandet av metoden och Madeleine ansvarade för bakgrunden. Formuleringar i text och omarbetning av texter har gjorts gemensamt av Madeleine och Malin. Samarbetet har fungerat exemplariskt.

Referenser

- Andersson, I., Pettersson, E., & Sidenvall, B (2005). Daily life after moving into a care home – experiences from older people, relatives and contact persons. *Journal of clinical nursing*, 16, 1712-1718.
- Andersson, L. (2008). *Ålderism*. Lund: Studentlitteratur.
- Antonovsky, A. (2000). *Hälsans mysterium*. Stockholm: Natur och kultur.
- Danielson, E. (2012). Kvalitativ forskningsintervju. I M. Henricson (Red.), *Vetenskaplig teori och metod* (s.164-173). Lund: Studentlitteratur.
- Department of Economic and Social Affairs. (2013). *World Population Ageing*. New York: United Nations publication
- Dickens, A P., Richards, S H., Greaves, C J., & Campbell, J L. (2011). Interventions targeting social isolation in older people: a systematic review. *BMC public Health*, 11:648,1-22.
- Graneheim, U., & Lundman, B. (2004). Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. *Nurse Education Today*. 24, 105–112
- Graneheim, U., & Lundman, B. (2009). Experiences of loneliness among the very old: The Umeå 85+ project. *Aging & mental health*, 14:4, 433-438.
- Hall, S., Opio, D., Dodd, R., Higginson, I. (2011). Assessing quality-of-life in older people in care homes. *Age and Ageing*, 40. 507–512.
- Henderson, V. (1969). *Grundprinciper för patientvårdande verksamhet*. Stockholm: Libertryck
- Henricson, M., & Billhult, A. (2012). Kvalitativ design. I M. Henricson (Red.). *Vetenskaplig teori och metod* (s.130- 136) Lund: Studentlitteratur.
- <http://www.karlskrona.se/Familj--omsorg/Aldre/Aktiviteter/Dagcentraler/>
hämtad 2014-11-18
- Inverka. *Nationalencyklopedin*. hämtad 2014-12-15 från
<http://www.ne.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/inverka>
- Krippendorff, K., (1980). *Content analysis. An introduction to its methodology*. London: Sage publications Ltd
- McCance, T., & McCormack, B. (2013). Personcentrerad omvårdnad. J. Leksell., & M. Lepp (Red.). *Sjuksköterskans kärnkompetenser*. (s. 81-110) Stockholm: Liber AB
- McCormack, B. (2004). Person-centredness in gerontological nursing: an overview of the literature. *Journal of Clinical Nursing*, 13. s. 31-38.

Nyqvist, F., Cattan, M., Andersson, L., Forsman, A K., & Gustafson Y. (2013). Social capital and loneliness among the very old living at home and in institutional settings: A comparative study. *Journal of aging and health*, 25(6), 1013-1035.

Olsson, H., & Sörensen, S. (2011). *Forskningsprocessen, kvalitativa och kvantitativa perspektiv*. Stockholm: Liber.

Patel, R., & Davidson, B. (2011). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur.

Röda Korset. (2013). *Helårsrapport 2013*. Karlskrona: Lokalkontor, Holmgatan 4.

SFS 2001:453 *Socialtjänstlagen*. Stockholm: Socialdepartementet.

SNAC. (2014). *Swedish National Study om Aging and Care*. Blekinge: Karlskrona.

SOU 2008:113. *Om orsaker och motiv för att flytta till särskilt boende*. Stockholm: Allmänna förlaget.

Sveriges Kommuner och Landsting. (2009). *Öppna jämförelser 2009 -Omsorg och vård av äldre*. Stockholm

Tornstam, L. (2005). *Åldrandets socialpsykologi*. Stockholm: Norstedts akademiska förlag

Vardag. *Nationalencyklopedin*. hämtad 2014-12-15 från <http://www.ne.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/vardag>

Wiklund Gustin, L., Bergbom, I. (2012). *Vårdvetenskapliga begrepp i teori och praktik*. Lund: Studentlitteratur

Bilaga 1 Informationsbrev

Blekinge Tekniska Högskola
Sektionen för hälsa
Sjuksköterskeprogrammet

Vill du vara med i en undersökning om vad Röda Korsets samtalsgrupper betyder för dig?

Syftet med vår undersökning är att ta reda på vad det gör för inverkan på just dig med att delta i Röda Korsets grupp.

Vi kommer att delta vid mötet med gruppen för att presentera oss. Sedan kommer vi tillsammans vid endast ett tillfälle vilja intervjua er individuellt.

Vi båda kommer att ta kontakt med dig som är intresserad för att boka in en tid och plats för intervjun som beräknas ta ca 20-30 minuter, intervjun kommer att spelas in. Självklart kommer dina svar att behandlas konfidentiellt och ingen kommer att namnges, inte heller platsen där intervjuerna gjorts. Vårt projekt kommer att pågå under tio veckor under den annalkande hösten.

Intervjuerna kommer att användas i vår kandidatuppsats. Uppsatsen finns sedan tillgänglig i Arkiv EX på Blekinge Tekniska Högskolas hemsida. Vi kommer även att dela ut ett arbete till Röda Korset, så att de och ni kan ta del av arbetet.

Att delta i vår undersökning är självfallet frivilligt, du kan när som helst avbryta ditt deltagande.

Med vänlig hälsning

Projektledare:

Malin Frick
Sjuksköterskeprogrammet
Blekinge Tekniska Högskola
Malin.Frick@live.se

Handledare:

Johan Berglund
Institutionen för hälsa
Blekinge Tekniska Högskola
johan.berglund@bth.se

Madeleine Hultqvist
Sjuksköterskeprogrammet
Blekinge Tekniska Högskola
Madeleine.hultqvist@gmail.com

Bilaga 2 Intervjuguide

1. Informationsbrevet, muntligt medgivande till intervjun.
2. Fråga om:

Sociala kontakter och aktiviteter. Bra och dåligt med att bo på särskilt boende. Vill du berätta om ditt sociala nätverk?

-ensamhet, gemenskap

-kontinuitet gällande sociala aktiviteter

Samtalsgrupperna. Inverkan i vardagen.

Följdfrågor som eventuellt kan användas är:

- Hur menar du?
- På vilket sätt?
- Kan du utveckla?

Bilaga 3, Etiskt godkännande

Projektledare: Malin Frick Sjuksköterskeprogrammet Blekinge Tekniska Högskola

Malin.Frick@live.se

Madeleine Hultqvist Sjuksköterskeprogrammet Blekinge Tekniska Högskola

Madeleine.hultqvist@gmail.com

Handledare: Johan Berglund

Institutionen för hälsa B lekinge T el

Högskola johan.berglund@bth.se

Rådgivande yttrande över studien: ”Att inverka i den äldres vardag” (Dnr EPK 241-2014)

Etikkommittén Sydost har tagit del av projektplanen och ser inga etiska hinder för att studien genomförs. Ett råd är emellertid att ni inte gör något urval av dem som anmäler intresse av att medverka i en intervju utan tar med alla. Att motivera för den som blir bortvald varför hen blir det kan vara känsligt, särskilt som ni påpekar att dem ni vänder er till kan känna sig ensamma och understimulerade. Informationsbrevet behöver omarbetas och kompletteras. Det framgår inte när det ska lämnas, men vi antar att det görs i samband med den första träffen i resp. samtalsgrupp som ni är med i.

Om det är så, k

presenterat er muntligt och talat om ert önskemål. Den skriftliga informationen ska ändå lämnas, så att de tillfrågade kan begrunda i lugn och ro om de vill intervjuas. Men brevet ska inte börja med hej och en presentation, utan med en fråga om det det gäller, t.ex. ”Vill Du vara med i en undersökning om vad samtalsgruppen betyder för Dig?” Därefter förklarar ni att ni vill veta vad samtalen betyder osv. och att ni därför vill intervju några av deltagarna. Detta har ni med i det brev ni skickat med. Men hur intervjuerna går till måste förklaras bättre – hur förmedlar de som vill vara med sitt intresse, hur kommer ni överens om när och var intervjun ska göras med den som vill vara med, hur lång tid tar intervjuerna på ett ungefär, om man medger att den spelas in (om ni har tänkt det), om ni ska vara med båda eller en av er vid resp. intervju. Det är bra att ni betonar att deltagandet är frivilligt och kan avbrytas, och att data är konfidentiella. Men ni ska också tala om hur den som vill ta del av uppsatsen kan göra det, och övertalande formuleringar som den sista meningen ska strykas.

Brevet ska ha kontaktuppgifter till er studenter – telefon och/eller e-post (studentadressen är bäst!) - och till handledaren – institutionstillhörighet och e- post.

Växjö 2014-10-08 Etikkommittén Sydost

Ingeborg Moqvist-Lindberg Ord.

